

אלגברה וקטורית

תרגילים:

1. נתונים הנקודות: $A(2,-1,2), B(1,2,-1), C(3,2,1)$.
 (חשב: א) $\overrightarrow{AB} \times \overrightarrow{BC}$ ב) $(\overrightarrow{BC} - 2\overrightarrow{CA}) \times \overrightarrow{CB}$.
2. חשב את נפח המקבילון אשר אחד הקודקודים שלו נמצא בראשית הצירים ושלושת הקודקודים הסמוכים – בנקודות: $(4,1,2), (2,1,3), (-3,2,1)$.
3. נתונים וקטורים $\mathbf{c} = (1,2,3), \mathbf{b} = (-3,1,2), \mathbf{a} = (2,-3,1)$.
 חשב את א) $\mathbf{a} \times (\mathbf{b} \times \mathbf{c})$ ב) $(\mathbf{a} \times \mathbf{b}) \times \mathbf{c}$.
4. בדוק האם וקטורים הבאים קומפלנריים:
 א) $\mathbf{a} = (2,1,-1), \mathbf{b} = (1,-1,3), \mathbf{c} = (1,9,-11)$ ב) $\mathbf{a} = (3,-2,1), \mathbf{b} = (2,1,2), \mathbf{c} = (3,-1,-2)$.
5. בדוק כי מתקיים השוויון $\mathbf{a} \times (\mathbf{b} \times \mathbf{c}) = \mathbf{b}(\mathbf{a} \cdot \mathbf{c}) - \mathbf{c}(\mathbf{a} \cdot \mathbf{b})$ עבור:
 $\mathbf{a} = (2,4,1), \mathbf{b} = (-1,1,3), \mathbf{c} = (2,-1,1)$.
6. חשב את נפח הפרמידה ABCS כאשר $A(2,-1,1), B(5,5,4), C(3,2,-1), S(4,1,3)$.
7. הוכח כי 4 נקודות $A(1,2,-1), B(0,1,5), C(-1,2,1), D(2,1,3)$ נמצאות על מישור אחד.
8. הוכח: אם $\mathbf{a}, \mathbf{b}, \mathbf{c}$ וקטורים אזי $\mathbf{a} \times \mathbf{b} + \mathbf{b} \times \mathbf{c} + \mathbf{c} \times \mathbf{a} = 0$ קומפלנריים.

גיאומטריה אנליטית במרחב תלת-מימדי

תרגילים:

1. רשום משוואה פרמטרית של קו ישר העבור דרך הנקודה A מקביל לוקטור $\mathbf{b}$:
 $A(2,-1,3), \mathbf{b} = 3\mathbf{i} + \mathbf{j} - 4\mathbf{k}$
2. רשום משוואה קנונית של קו ישר העבור דרך הנקודות A ו-B:
 $A(2,5,-1), B(3,8,0)$
3. נתונה נקודה $A(3,-1,4)$ ו-ישר $(l): \mathbf{r} = (4,3,-5) + t(-1,2,3)$. מצא
 א) מרחק בין הנקודה לישר ב) היטל הנקודה על הישר.
4. נתונות שלוש הנקודות $\mathbf{a}(0,0,1), \mathbf{b}(2,2,-2), \mathbf{c}(2,1,-1)$ ושלושה ווקטורים
 $\mathbf{u}(1,-5,-1), \mathbf{v}(2,1,-3), \mathbf{w}(-4,-2,6)$. קבע אלה מן הישרים $(l_1) \mathbf{r} = \mathbf{a} + \mathbf{v}t$,
 $(l_2) \mathbf{r} = \mathbf{b} + \mathbf{u}t$, $(l_3) \mathbf{r} = \mathbf{c} + \mathbf{w}t$ א) מקבילים; ב) מאונכים; ג) חתכים; ד) מצטלבים.

$$5. \text{ חשב זווית חדה בין שני הישרים: } \begin{cases} x=3t \\ y=-1-t \\ z=1+2t \end{cases} \text{ ו- } \frac{x-1}{2} = \frac{y}{-3} = \frac{z}{4}$$

6. מצא משוואת המישור שעבור דרך הנקודה $A(20,12,15)$ מאונך לוקטור $\mathbf{N} = \mathbf{i} + \mathbf{j} + \mathbf{k}$

7. מצא משוואת המישור שעבור דרך שלוש הנקודות הנתונות:
 $A(2,0,5), B(0,4,3), C(6,4,0)$

8. רשום משוואת המישור שעבור דרך הנקודה $A(1,1,1)$ ומקביל למישור $3x + y - 9z + 2 = 0$

9. מצא משוואת המישור שעבור דרך הנקודה A מאונך לשני המישורים הנתונים:
 $A(1,3,2), x + 2y + z - 4 = 0, 2x + y + 3z + 5 = 0$

10. חשב נפח הפרמידה החסומה על ידי המישורים $x=0, y=0, z=0$ ו- $3x - 6y + 2z = 12$

11. מצא היטל הנקודה $A(-1,-1,-3)$ על המישור $3x + 2y + 6z = 6$

12. מצא נקודת חיתוך של הישר $\mathbf{r} = (1,1,0) + t(2,5,3)$ עם המישור $x + y + z = 2$

13. מצא זווית בין המישורים $2x + 2y - z = 3$ ו- $x + 2y + z = 2$

14. מצא הצגה פרמטרית של הישר החיתוך של מישורים $x + y - 2z = 5$ ו- $x - 2y + 4z = 2$

$$15. \text{ מצא זווית בין ישרים } \left. \begin{cases} 2x - y + 3z = 1 \\ 5x + 4y - z = 7 \end{cases} \right\} \text{ ו- } \frac{x-1}{2} = \frac{y+2}{1} = \frac{z+5}{3}$$

16. על הציר ה- X מצא נקודה הנמצאת במרחק שווה מן המישורים $2x + 2y - z = 1$ ו- $12x - 16y + 15z + 1 = 0$

17. מצא נקודת חיתוך של המישורים הבאים:

$$x + y - z + 2 = 0, x + 2y - 1 = 0, x - y + z = 0$$

18. מצא נקודה סימטרית לנקודה $A(2,-3,4)$ ביחס למישור $3x + 4y + 5z + 36 = 0$

19. מצא נקודה סימטרית לנקודה $A(4,3,10)$ ביחס לישר $\mathbf{r} = (1,2,3) + (2,4,5)t$

20. מצא מרחק מנקודה $A(3,9,1)$ עד המישור $x - 2y + 2z - 3 = 0$

$$21. \text{ חשב זווית בין הישר } \left. \begin{cases} 3x - 2z - 2 = 0 \\ 3x - y - 1 = 0 \end{cases} \right\} \text{ ו- המישור } 2x + y + z + 5 = 0$$

22. מצא מרחק בין המישורים המקבילים: $19x - 4y + 8z + 21 = 0$

$$19x - 4y + 8z - 21 = 0$$

23. הוכח כי שני הישרים הבאים מקבילים ומצא משוואת המישור שעובר דרכם:

$$\begin{cases} x = 2 - t \\ y = -1 + 5t \\ z = 2t \end{cases} \quad \text{ו-} \quad \frac{x}{2} = \frac{y-3}{-10} = \frac{z-5}{-4}$$

פונקציות וקטוריות של משתנה סקלרי

תרגילים:

- I. עובר לקאורדינטות קרטזיות ושרטט את העקומות המישוריות הבאות:
1. $0 \leq t < 2\pi$. $y = \sin t$, $x = \cos t$, $y = 2 + 4\sin t$, $x = 3 + 2\cos t$, $0 \leq t < 2\pi$.
  3. $0 \leq t < 2\pi$. $x = \cos t$, $y = \sin^2 t$.
  4. $-\infty < t < +\infty$ $\mathbf{r}(t) = t \cdot \mathbf{i} + (3t^2 + 1) \cdot \mathbf{j}$.

שרטט את העקומה המרחבית

$$\mathbf{r}(t) = 4\cos t \cdot \mathbf{i} + 3\sin t \cdot \mathbf{j} + t \cdot \mathbf{k} \quad -\infty < t < +\infty. \quad 5.$$

II. מצא את ההצגה פרמטרית של העקומות הבאות:

6. $-\infty < x < +\infty$. $y = \sin x$.
7. $x^{\frac{2}{3}} + y^{\frac{2}{3}} = 4$.
8. $\sqrt{x} + \sqrt{y} = 1$.
9. $64x^2 + 9y^2 = 1$.
10. $\begin{cases} x - y + z - 2 = 0 \\ 2x - y - z - 1 = 0 \end{cases}$.
11. $\begin{cases} x^2 = z \\ y^2 = x \end{cases}$.

III. פונקציות וקטוריות של משתנה סקלרי.

12. גזור את הפונקציה: $\mathbf{r}(t) = \mathbf{i} \frac{1}{2} \tan^4 2t - \mathbf{j} t \cos t + \mathbf{k} \ln 4t$.
13. לעקומות הבאות מצא את המשוואת המשיק בנקודה M הנתונה:
  - א) $\mathbf{r}(t) = \mathbf{i}(te^{-t} + 3) + \mathbf{j}\sqrt{4+5t} + \mathbf{k} \arctan 2t$ נקודה M מתאימה ל- $t=0$.
  - ב) $\mathbf{r}(t) = (2\cos t, 3\sin t, t)$, $M(2,0,0)$.
  - ג) $\begin{cases} z = x^2 \\ x = y^2 \end{cases}$, $M(1,1,1)$.
14. על העקומה $\mathbf{r}(t) = (t^2, t, 5)$ מצא את הנקודה M שבה ישר המשיק מקביל למישור $x - 6y + 4z = 3$.
15. עבור $\mathbf{r}(t) = \mathbf{i} \cos 2t + \mathbf{j} \sin 2t + \mathbf{k} t^2$ מצא את $\mathbf{r}'(t)$, $|\mathbf{r}'(t)|$.
16. מצא את הזווית בין וקטורים $\mathbf{r}'(t)$ ו- $\mathbf{r}''(t)$ בנקודה המתאימה $t=0$.

אם $\mathbf{r}(t) = \mathbf{i} \ln(t^2 + 1) + \mathbf{j} \arctan t + \mathbf{k} \sqrt{t^2 + 1}$.
17. חלקיק נע לפי חוק התנועה $\mathbf{r}(t) = \mathbf{i} \cos \alpha \cos \omega t + \mathbf{j} \sin \alpha \cos \omega t + \mathbf{k} \sin \omega t$. מצא את מהירות, תאוצה וערכים שלהן כפונקציות של זמן.

18. נתון רדיוס-ווקטור של נקודה כפונקציות של זמן: $\mathbf{r}(t) = \mathbf{v}_0 t - \frac{1}{2} g t^2 \mathbf{k}$

($\mathbf{v}_0 = (v_{0x}, v_{0y}, v_{0z})$ -מהירות התחלתית) . מצא את מהירות, תאוצה וערכים שלהן.

19. מהירות $\mathbf{v}(t)$ של חלקיק משתנה לפי החוק $\mathbf{v}(t) = (2, -1, -10t)$. ברגע

$t = 0$ החלקיק נמצא בנקודה $\mathbf{r}_0 = (0, 0, 100)$. מצא את המשוואת תנועה $\mathbf{r} = \mathbf{r}(t)$ של החלקיק.

20. תאוצה של חלקיק תלויה בזמן לפי נוסחה $\mathbf{w}(t) = 18 \cos 3t \mathbf{i} - 18 \sin 3t \mathbf{j}$. רדיוס-

וקטור תחילתי ומהירות תחלתית של חלקיק הם $\mathbf{r}_0 = \mathbf{r}(0) = (2, 0, 1)$ ו

$\mathbf{v}_0 = \mathbf{v}(0) = (0, 2, 4)$.

מצא משוואת התנועה של החלקיק.

משטחים במרחב:

1. ציירו משטחים הבאים:

(א) $x^2 = 4y$

(ב) $x^2 + y^2 + z^2 - x + 2y + 1 = 0$

(ג) $\frac{x^2}{25} + \frac{y^2}{16} = 1$

(ד) $x^2 + y^2 - 2z^2 = 0$

(ה) $x^2 + y^2 - z^2 - 2y = 0$

(ו) $x^2 - z^2 = 0$

(ז) $\frac{x^2}{4} - \frac{y^2}{16} = 1$

(ח) $y = x^2 + z^2$

בהצלחה!

תשובות:

אלגברה וקטורית

(1) (א) $6\mathbf{i} - 4\mathbf{j} - 6\mathbf{k}$ (ב) $-12\mathbf{i} + 8\mathbf{j} + 12\mathbf{k}$.

(2) $V = 17$. (3) (א) $7(-1, 2, -1)$ (ב) $(10, 13, 19)$. (4) (א) לא; (ב) לא .

(6) $V_{ABCS} = 3$.

גיאומטריה אנליטית במרחב תלת-מימדי

$$\frac{x-2}{1} = \frac{y-5}{3} = \frac{z+1}{1} \quad (2) \quad (l): \mathbf{r} = (2, -1, 3) + (3, 1, -4)t \quad (1)$$

$$d = 18\sqrt{\frac{3}{14}}; \quad \left(\frac{18}{7}, \frac{41}{7}, -\frac{5}{7}\right) \quad (3)$$

. $x+y+z-47=0$ (6) . $\varphi = 32.47^\circ$ (5) . מצטלבים. $l_3, l_2, l_1; l_1 \parallel l_2, l_1 \perp l_3$ (4)

(11) 8 (10) $.5x-y-3z+4=0$ (9) $3x+y-9z+5=0$ (8) $.2x+3y+4z-24=0$ (7)

(14) $\theta = \arccos \frac{5}{3\sqrt{6}}$ (13) $. (1,1,0)$ (12) $\left(\frac{74}{67}; \frac{9}{67}; \frac{27}{67}\right)$

(16) $\cos \theta = \frac{34}{\sqrt{8106}}$ (15) $(l): \mathbf{r} = (4,1,0) + (0, -6, -3)t$

$\left(8, \frac{29}{5}, -\frac{28}{5}\right)$ (19) $(-4, -11, -6)$ (18) $(-1, 1, 2)$ (17) $\left(\frac{11}{43}, 0, 0\right), (2, 0, 0)$

. $17x+y+6z-33=0$ (23) . 2 (22) $\cos \theta = \sqrt{\frac{29}{30}}$ (21) $\frac{16}{3}$ (20)

פונקציות וקטוריות של משתנה סקלרי

$y = 1 + 3x^2$ (4) $y = 1 - x^2$ (3) $\frac{(x-3)^2}{4} + \frac{(y-2)^2}{16} = 1$ (2) $x^2 + y^2 = 1$ (1)

$\mathbf{r}(t) = (8 \cos^3 t, 8 \sin^3 t, 0)$, $0 \leq t < 2\pi$ (7) $\mathbf{r}(t) = (t, \sin t, 0)$, $-\infty < x < +\infty$ (1)

$\mathbf{r}(t) = \left(\frac{1}{8} \cos t, \frac{1}{3} \sin t, 0\right)$, $0 \leq t < 2\pi$ (9) $\mathbf{r}(t) = (t^2, 1-t^2, 0)$, $0 \leq t < 1$ (8)

$\mathbf{r}(t) = (t^2, t, t^4)$, $-\infty < t < +\infty$ (11) $\mathbf{r}(t) = (-1+2t, -3+3t, t)$, $-\infty < t < +\infty$ (10)

$\mathbf{r}'(t) = \frac{4 \sin^3 2t}{\cos^5 2t} \mathbf{i} + (3t \sin 3t - \cos 3t) \mathbf{j} + \frac{4}{t} \mathbf{k}$ (12)

$\mathbf{r} = (1,1,1) + (2,1,4)t$ (א) $\mathbf{r} = (2,0,0) + (0,3,1)t$ (ב) $\mathbf{r} = (3,2,0) + (1, \frac{5}{4}, 2)t$ (א) (13)

$|\mathbf{r}(t)|' = \frac{2t^3}{\sqrt{1+t^4}}$, $|\mathbf{r}'(t)| = 2\sqrt{2+t^2}$, $\mathbf{r}'(t) = (-2 \sin 2t, 2 \cos 2t, 2t)$ (15) $M(9,3,5)$ (14)

$|\mathbf{v}| = \omega$; $\mathbf{v}(t) = (-\omega \cos \alpha \sin \omega t, -\omega \sin \alpha \sin \omega t, \omega \cos \omega t)$ (17) $\alpha = \frac{\pi}{2}$ (16)

$|\mathbf{w}| = \omega^2$; $\mathbf{w}(t) = (-\omega^2 \cos \alpha \cos \omega t, -\omega^2 \sin \alpha \cos \omega t, -\omega^2 \sin \omega t)$

$\mathbf{w}(t) = (0, 0, -g)$; $\mathbf{v}(t) = (v_{0x}, v_{0y}, v_{0z} - gt)$ (18)

$\mathbf{r}(t) = (4 - 2 \cos 3t, 2 \sin 3t - 4t, 4t + 1)$ (20) $\mathbf{r}(t) = (2t, -t, 100 - 5t^2)$ (19)